

HERKÜL MİLLAS

16.12.2014

ZAMAN GAZETESİ

Yeniden gündemde olması hayra alamet değil! Yunanistan ekonomik sıkıntıların üstesinden gelir gibi olurken şimdi de siyasetin kurbanı olacak gibi.

Son dört yıl boyunca uygulanan kemer sıkma politikaları ile devlet bütçeleri artık denk geldi, açığı kapamak için yeni borçlanmaya gerek kalmadı, son aylarda istihdam alanında iyi işaretler görüldü. Ülke kendi ayakları üstünde duracak, borçlarını uzun süreli borçlara dönüştürüp zamana yayarak ödeyebilecek, bu konuda alacaklılar kolaylıklar yapacak dendi. Ancak önümüzdeki birkaç hafta içinde erken seçimlerin kaçınılmaz olduğu belli olabilir, bu durumda iki ay sonra yapılacak seçimler ekonomik çevrelerin güvenmediği bir iktidarı başa getirebilir ve ülke

yeni bir ekonomik maceraya sürüklenebilir. Yeniden başa, yani ekonomik krize ve iflasa dönülebilir. Ama neden?

Ekonomik kriz yaşanınca Yunan toplumu, siyasetçisi, medyası ve kanaat önderleriyle (birkaç istisna dışında) temel bir hata işledi. Yaşananların doğru, dürüst ve samimi bir yorumunu yapmadı. Örneğin, ülkenin son on yıllarda 1) kendi kaynaklarına güvenerek değil, borç alarak yapay bir hayat standardı yükselmesi sağladığını; 2) yabancı ve yerel sermaye yatırımlarını desteklemediğini; 3) kalkınmayı destekleyecek yapısal dönüşümleri yapmadığını söylemedi ve bu eksikliklerini itiraf etmedi. Bunun yerine çok eskilerden gelen içselleştirilmiş “Batı karşıtlığıyla” mazeretler uyduruldu. “Biz değil, ötekiler sorumludur” söylemi yaygınlaştı.

Bu yabancı düşmanlığının zincirleme etkileri oldu. Hükümeti oluşturan iktidardaki koalisyon partileri dâhil, parlamentoda temsil edilen bütün siyasi partiler -ki sayıları şu an soldan sağa yedi tanedir: Komünist Partisi, SİRİZA, Demokratik Sol, Pasok, Yeni Demokrasi, Bağımsız Yunanlılar, Altın Şafak–Troyka ile (yani IMF, AB ve AB Merkez Bankası) imzalan anlaşmayı (Memorandum'u) bir çözüm olarak değil bir yabancı tahakkümü ve saldırı olarak sundular. Ülkenin iflasını ve sonrasında yaşanan sıkıntılarını da yanlış bir politikanın sonucu olarak değil, troyka ile yapılan anlaşmanın sonucu olarak gösterdiler. Bir yandan Batı düşmanlığı toplum içinde yükselirken, öte yanda alınan ekonomik önlemlere direnç arttı. Artık krizi aşmak için yapılması gerekenler bir kavgaya dönüştü; her ekonomik önleme karşı çıkıldı. Direnç “egemenlik” adına savunuldu. Özellikle bazı çıkar çevrelerini rahatsız eden yapısal dönüşümler büyük oranda yapılmadı.

Bütün bu kriz boyunca siyasi partilerin ve toplumun ana hedefi Memorandum'a karşı çıkmak oldu. Her öneri “Batı'nın kötü niyeti” olarak algılandı. Memorandum'dan kurtulmakla dertlerin biteceğine öylesine inanıldı ki iktidardaki iki parti dışında bütün öteki partilerin tek ve acil amacı “Troyka'yı kovmak, Memorandum'u yırtmak” olarak şekillendi. Sonunda hükümet de bu havaya uydu. Son aylarda yapısal dönüşümler savsaklandı, eski borçların karşılanması için gerekli borçlanmayı Troyka aracılığıyla değil, finans piyasasından elde edileceği savunuldu. Oysa Memorandum ile yüzde 2'nin altında faizle nakit sağlanırken, piyasalarda faizler bunun üç ve dört katıdır!

Bu “havanın” en güçlü temsilcisi ve kazançlı çıkarı SİRİZA (Radikal Sol Koalisyonu) oldu. Son haftalarda kamuoyu araştırmaları bu partiyi birinci sırada gösteriyor. Bu parti iktidar olacağına Memorandum'u tanımayacağını, yapılan anlaşmaları uygulamayacağını, maaşlarda ve emekli maaşlarında artışlara gideceğini, bankaları devletleştireceğini, borçların büyük bir kısmını geri ödemeyeceğini tekrarlıyor. Bu planın özünde bir varsayım bulunmakta: Alacaklılar (Troyka ve AB) bu taleplere karşı çıkamayacak; çünkü Yunanistan'a yardım etmez de iflasına karar verirse,

AB'nin kendisi daha zararlı çıkacak. Tabii bu bir şantaj oyunudur ve riskler içermektedir. AB resti karşılar da Memorandum'da ısrarlı olursa –en muhtemel senaryo- SİRİZA'nın B planı bulunmamakta.

Yunanistan'la Troyka arasında ilişkiler açmaza girerse en başta para akışı duracak. Bu akışın iki sıkıntılı alan için hayati önemi var. Hem nakit sıkıntısı yaşayan bankalara destek ve güven sağlamakta hem de eski borçların karşılaşmasında gerekli kolaylıkları sağlamaktadır. Bu para akışı durduğu durumda hükümet maaşları bile ödeyemez durumda kalabilir. Yani kriz, iflas ve AB Para Birliği'nden çıkma olanağı gündeme gelebilir. Bütün analistler bu büyük riskleri görmüşler ve dile getirmişlerdir. Piyasalar da tepkilerini açıkça belli etmişlerdir. Seçim olanağı belirince Atina borsası üç günde yüzde 20 gibi bir düşüşle son yirmi beş yılın en büyük kaybını yaşadı. Yabancı yatırımcılar ülkeyi terk etme eğiliminde. Seçim öncesinde bankaların nakit sıkıntısı yaşama olanağı büyüktür. Yani SİRİZA daha iktidar olmadan piyasaların tepkisi görülmüştür.

Seçimleri kaçınılmaz kılan da SİRİZA olmuştur. Aslında hükümetin daha bir buçuk yıllık bir süresi var. Ancak cumhurbaşkanı seçimleri ocak ayında. Anayasaya göre cumhurbaşkanı parlamento tarafından seçilemediği durumda seçimlere gidilir. Muhalefet partileri gerekli yüzde 60 oyu sağlamamaya kararlı: aday kim olursa olsun oy vermeyeceklerini açıkladılar. İktidar partilerinin gerekli 180 oyu almaları çok zor. Ocak ayında seçimlere gidilip gidilmeyeceği Aralık 29'da belli olacak. Ama ekonomi alanında zarar şimdiden yaşandı. Yunanistan'ın adı çıktı, güven sarsıldı yeniden.

Yunanistan'ın yaşadıklarından pek çok ders çıkartılabilir. İkisine değineceğim. Finans piyasalarının siyasi ve ideolojik kriterlerle çalışmadıklarını görmek gerek. Ekonomik reflexler, kötü niyet, kumpas, lobi oyunları, komplo sonucu değildir. Piyasanın kararları hükümetlerin kararlarına benzemez; öngörülen yakın ve uzun süreli kâr ve risklere göre oluşurlar. Piyasalarda oluşan eğilimleri yapay ve kötü niyet olarak algılamak karar mercilerini ve toplumları yanlış kararlara sürükler. Bu tür söylemler oy kazandırır ama aşılmaz açmazlar da yaratır. Yunanistan'da bu yaşanıyor. İkinci ders yabancı düşmanlığı alanındadır. Yabancıları “düşman” olarak algılamak, nadiren ötekilerin halini gösterir; tersine, en başta “bizim” ruh halimizi ele verir. Stereotip bir düşman algısı genellikle bizim önyargımızın ürünüdür. Yunanlıların karşısındaki en büyük düşman kendi içlerinde taşıdıkları yabancı düşmanlığıdır. Son zamanlarda aldıkları yanlış kararlar bu algının sonucudur. Yani “ötekileştirme” zararlıdır demek istiyorum.